

Eesti Teadusagentuur
Estonian Research Council

Andmehaldusplaan – mis ja milleks?

Priit Tamm

Uurimistoetuste osakond

SA Eesti Teadusagentuur

Andmehaldusplaani avaliku sektori poolt rahastatavates teadusprojektides

Andmehaldusplaani ei ole midagi uut!

National Science Foundation (NSF)

National Institute of Health (NIH)

National Oceanic & Atmospheric Administration (NOAA)

Wellcome Trust

Research Councils UK

Netherlands Organization for Scientific Research (NWO) jne

2014

Soome Akadeemia

Norra Teadusagentuur

Horisont 2020 (Open Research Data Pilot)

Norra Teadusagentuuri andmehalduse juhised

- Research data should be stored/archived in a safe and secure manner.
- Research data should be made accessible for reuse.
- Research data should be made accessible at an early stage.
- Research data should be accompanied by standardised metadata.
- Research data should be provided with a license for access, reuse and redistribution.
- Research data should be made accessible at the lowest possible cost.
- Research data should be provided with a long-term plan.

Andmehaldusplaani eesmärk

Andmehaldusplaan (*Data Management Plan*) on uurimistöö juurde kuuluv kava, milles kirjeldatakse, milliseid andmeid uurimistöö projekti käigus toodetakse/kogutakse, kuidas neid hallatakse, säilitatakse ja millistele andmetele võimaldatakse juurdepääs.

Andmehaldusplaani eesmärgiks on kirjeldada kogu andmehalduse protsessi projekti jooksul ja peale projekti lõppemist.

Andmehaldusplaani põhiküsimused

Milliseid andmeid projekti raames üldse luuakse või kogutakse?

Milliseid metodoloogiaid ja standardeid kasutatakse andmete loomisel või kogumisel ning kuidas luuakse metaandmestik?

Kes on andmete omanik?

Kuidas andmed dokumenteeritakse?

Milline osa andmetest tehakse kasutatavaks ja kättesaadavaks teistele?

Kuidas planeeritakse andmete säilitamist projekti jooksul ja peale projekti lõppu?

Millistel tingimustel võimaldatakse teistele kasutajatele juurdepääs andmetele?

Andmehaldusplaani näide (H2020)

Andmete produtseerija ja nimetus

Andmete kirjeldus

- loodavad või kogutavad andmed (sh päritolu)
- andmete potentsiaalsed kasutajad
- oodatavad teaduspublikatsioonid
- olemasolev analoogne andmestik, võimalused andmete integreerimiseks

Standardid ja metaandmestik

- olemasolevad standardid vastavas valdkonnas
- kuidas ja millisel kujul luuakse metaandmestik

Andmete jagamine

- juurdepääsu protseduurid; kas juurdepääs on täielikult avatud või osaliselt
- embargoperiood (juhul kui on)
- info levitamise plaan; informatsioon repositooriumi kohta, kus andmeid säilitatakse

Arhiveerimine ja säilitamine

- andmete pika-ajalise säilitamise plaan; kulude katmine peale projekti lõppu

Erandid

Kui andmeid ei teki või kui neid ei saa teatud põhjustel teistele kättesaadavaks teha, siis tuleb andmehaldusplaanis seda ka põhjendada.

Võimalikud erandid, mis ei võimalda andmete kättesaadavaks tegemist:

- julgeolekunõuded;
- isikuandmekaitse;
- tööstuskaitse ja kommertseesmärgid (sel juhul soovitatakse näiteks 3-5 aastat peale projekti lõppu andmed kättesaadavaks teha);
- muud konfidentsiaalsusnõuded.

Millal esitatakse?

Andmehaldusplaani esitatakse rahastajale koos projektitaotlusega, st andmete haldamisega seonduv on üks osa projekti tegevustest ja eelarvest.

Üldjuhul ei anta projektitaotluste hindamisel andmehaldusplaani eest lisapunkte, eeskätt on tegemist projektitaotluse esitamise ühe **eeltingimusega**. Hinnatakse plaani **realistlikkust** ja **teostatavust**.

Andmehaldusplaani on võimalik vastavalt vajadusele projekti kestel täiendada.

Kellele see kasulik on?

Andmehaldusplaani võimaldab teadlasel paremini läbi mõelda ja struktureerida andmete haldamise erinevaid aspekte enne kui projekt käivitub.

Andmehaldusplaani annab projekti rahastajale ülevaate, milliseid andmeid projekti käigus toodetakse ja kuidas nendega edasi toimetatakse.

Laiem eesmärk on aidata kaasa andmete **kättesaadavusele** ja **taaskasutusele**.

A man in a dark suit and blue tie is speaking at a podium in a conference room. He is looking to his right. The background is blurred, showing other people seated at desks. A microphone is in front of him, and there are water bottles on the desk.

**„Andmed, mida kogutakse
avalikku raha kasutades,
peavad olema vabad
kasutamiseks. Andmeid
peab olema võimalik
kasutada ühiskonnale
kasulikult.“**

Andrus Ansip

**Euroopa Komisjoni digitaalse ühisturu
asepresidendikandidaat**

Euroopa Parlamendis Äraakuulamisel 06.10.2014